

מתייצבים נגד גירוש מבקשי המקלט

התנועה הרפורמית
יהדות ישראלית ללא מחיצות

התנועה הרפורמית בישראל בקריאה לממשלת ישראל:

גירוש מבקשי מקלט אינו עולה בקנה אחד עם ערכי היסוד של מדינת ישראל ועם רוחה של מסורת ישראל. צעד זה לא יקל באמת על מצוקתם של תושבי דרום תל אביב והוא עתיד להטיל כתם מוסרי על החברה הישראלית

דע מאין באת, ולאן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון... (מסכת אבות ג א)

בשלושים השנים האחרונות מתמודדת מדינת ישראל עם סוגיות ההגירה של מהגרי עבודה (מורשים ושאנים מורשים) ושל מבקשי מקלט ופליטים. בשנים האחרונות הוחרפה התמודדות זאת עם הגעתם של עשרות אלפי מהגרים מאריתריאה ומסודן דרך הגבול היבשתי עם מצרים.

התמודדותה של מדינת ישראל עם גלי ההגירה אינה תופעה ייחודית. רבות ממדינות העולם המפותח מתמודדות עם אתגרים דומים. עם זאת להתמודדותה של מדינת ישראל עם תופעת ההגירה באופן כללי והגירתם של מבקשי המקלט בפרט ישנם מאפיינים ייחודיים ויוצאי דופן: היותה של מדינת ישראל המדינה המערבית היחידה בעלת הגבול היבשתי עם אפריקה; התמודדותה של מדינת ישראל עם אתגרי ביטחון פנים ובטחון גבולות משמעותיים; קליטתם הנמשכת של אלפי עולים חדשים מדי שנה, שחלק לא מבוטל מהם מגיע ללא כל חוסן כלכלי; הפערים הכלכליים והחברתיים החריפים בתוך החברה הישראלית; והשפעת כניסתם של מהגרי עבודה על שילובם של עובדים פלסטינים במשק הישראלי.

מאפיינים ייחודיים אחרים, חשובים לא פחות, הם המחויבות המוסרית של החברה הישראלית להפיק לקח מקורותיו של העם היהודי במרוצת הדורות, והעובדה כי רבים מן הכללים הבין לאומיים הקשורים ביחס לפליטים ומבקשי מקלט נוסחו ונקבעו על רקע אסונו של העם היהודי בשנות ה-30 וה-40 של המאה הקודמת. חובה מוסרית זו מתחדדת לנוכח רגישותה הכללית של תורת ישראל כלפי הזר והגר המסתפח אל נחלתנו והתייחסותה הפרטנית לחובה להעניק מקלט לפליט, כמתואר בפרשת "כי תצא":

"לא תסגיר עבד אל אדניו אשר ינצל אליך מעם אדניו. עמך ישב בקרבך במקום אשר יבחר באחד שעריך בטוב לו לא תונונו".
(דברים כג טז)

"ואהבת לרעך כמוך" - רבי עקיבא אומר: זה כלל גדול בתורה; בן עזאי אומר: 'זה ספר תולדות אדם' זה כלל גדול מזה" (ספרא קדושים ד יב)

בדומה לעמדתם של רוב אזרחי ישראל, ובדרך העולה בקנה אחד עם עקרונות הדין הבינלאומי אנו מאמינים שלמדינה ריבונית הזכות לעצב מדיניות הגירה ולפעול למניעת הגירה בלתי חוקית, גם כאשר הדבר מחייב נקיטת צעדים קשים ברמה ההומניטארית. בנוסף, אנו מכירים בחובה המוטלת על המדינה לדאוג בראש ובראשונה לרווחתם של אזרחיה ותושביה; במיוחד לנוכח עובדה שלא אחת דווקא האוכלוסיות המוחלשות הן המושפעות העיקריות מקליטת המהגרים ומהשתלבותם בשוק התעסוקה. עקרונות אלו עומדים לנגד עינינו בבואנו לדון במדיניותה של ממשלת ישראל כלפי מהגרים ומבקשי מקלט.

עם זאת, לצדם של עקרונות אלו ניצבת גם ההכרה שמדיניות ההגירה של מדינת ישראל ויחסה כלפי המהגרים ומבקשי המקלט ממדינות אפריקה חייבים לעלות בקנה אחד עם עקרונות היסוד החוקתיים של מדינת ישראל ולעמוד בכללים ובעקרונות הבין לאומיים. חובה זו מקבלת משנה תוקף מעברו המדמם של העם היהודי ומרגישותה של המסורת היהודית כלפי הגר, הזר המסתפח אל נחלתנו, והפליט הנמלט מאדונו.

מתייצבים נגד גירוש מבקשי המקלט

התנועה הרפורמית
יהדות ישראלית ללא מחיצות

"כַּבֵּד אֱלֹהִים הַסֵּתֵר דְּבַר, וּכְבֹּד מַלְכִים חֻקְר דְּבַר" (משלי כה ב)

בבואנו לגבש עמדה ביחס לכוונתה של ממשלת ישראל לכלוא מהגרים ומבקשי מקלט מאריתריאה ומסודן ללא הגבלת זמן עד ש"יתרצו" לעבור למדינה זרה באפריקה, ניצבות לנגד עינינו העובדות הבאות (הזכות ליתר פירוט בנספחים המצורפים):

- מספר הפליטים שנכנסו לישראל דרך הגבול היבשתי עם מצרים בשנים האחרונות, מעת הקמת גדר הגבול, הינו מזערי, כאשר בשנת 2017 לא חצה את הגבול אף לא מהגר אחד.

- מדינת ישראל נכשלה, במכוון או שלא במכוון, בבדיקת בקשות המקלט של המהגרים מאריתריאה ומסודן. שיעור הבקשות שנבדקו נמוך באופן משמעותי מהמקובל בכל המדינות הדמוקרטיות האחרות ברחבי העולם ושיעור הבקשות שאושרו לאחר הבדיקה מזערי באופן קיצוני.

- נכון לעת הזו קיים חוסר בהירות ביחס להסכמים שנחתמו עם מדינות באפריקה לקליטת המהגרים ומבקשי המקלט המגורשים מישראל. על פי דיווחי התקשורת מדינות אלו אינן מוכנות לקבל גירוש כפוי של מבקשי המקלט. בנוסף, הסכמים אלו לא הוצגו לציבור הישראלי וההתנהלות בעניינם חסרת שקיפות.

- בשנים האחרונות וביתר שאת בחודשים האחרונים מתקבלות עדויות קשות ולעתים מצמררות על היחס בו נתקלים המהגרים המגיעים לאותן המדינות, הן מצד רשויות השלטון והן מצד גורמים המבקשים את רעתם. לכל הדעות, המהגרים אינם זוכים למעמד במדיניות אלה ורובם ככולם נדרשים בסופו של יום לעזוב מדינות אלה. עד לעת הזו לא הציגה ממשלת ישראל את הערבויות שנתנו לה לביטחונם של אותם בקשי מקלט.

- המשק הישראלי נשען בעשרים השנים האחרונות על הגירת עבודה. כל הסימנים מעידים על כך שבשעה שממשלת ישראל פועלת לגירושם של מבקשי המקלט, היא מאפשרת הגעת עובדים ממדינות אחרות, או לכל הפחות, עוצמת את עיניה לנוכח הגירת עבודה שאינה מאפריקה. מדיניות זו של דלת מסתובבת משרתת בעיקר גורמי תיווך וספסרות ומעמיקה את הקשיים החברתיים והכלכליים הנגרמים עקב העדר מדיניות הגירה מסודרת וארוכת טווח.

- לאורך כל השנים בהן הפכה הגירת העבודה לחלק בלתי נפרד ממציאות החיים בישראל, ולאורך השנים בהן מתמודדת החברה הישראלית עם הגעת מבקשי מקלט ומהגרי עבודה ממדינות אפריקה, נמנעה ממשלת ישראל מנקיטת צעדים של ממש לחיזוק השכונות המוחלשות (בדגש על שכונות דרום תל אביב) שנשארו בנטל הכלכלי והחברתי של גל ההגירה. יתרה מכך, מדיניות הממשלה ביחס לשילוב מבקשי המקלט ומהגרי העבודה בשוק התעסוקה, העצימה את ההתרכזות הגאוגרפית של המהגרים במספר מצומצם של שכונות במרכז הארץ.

- בנוסף, לא נעלמת מנגד עינינו העובדה כי בניגוד לזעקתם הכנה של תושבים בשכונות דרום תל אביב, יש בין מצדדי הגירוש של מבקשי המקלט והמהגרים מאפריקה גורמים לא מבוטלים המבקשים לקדם עמדות גזעניות ולאומניות העומדות בסתירה עמוקה לערכי היסוד של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.

עובדות אלו מובילות לשיטתנו למסקנה שממשלות ישראל לא עמדו במחויבויות הבסיסיות המוטלות עליהן בעניין מדיניותן כלפי מבקשי המקלט ומהגרי העבודה ממדינות אפריקאיות, מכוח ערכי היסוד החוקתיים של מדינת ישראל ומכוח הדין הבין לאומי. במצב עניינים זה כוונתה של מדינת ישראל לגרש בפועל מבקשי מקלט ומהגרי עבודה למדינות אחרות באפריקה אינה ראויה, אינה מידתית, וחשוב מכל – עומדת בסתירה לערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית. מדיניות זו אינה מעניקה משקל ראוי לרגישותה המיוחדת של מסורת ישראל כלפי פליטים ומבקשי מקלט ולחובתו של העם היהודי להעמיד דוגמה למשפחת העמים בעניין זה. חובתה של מדינת ישראל כלפי אזרחיה ותושביה, בדגש על האוכלוסיות המוחלשות, וזכותה לעצב מדיניות הגירה זהירה, צריכות לשיטתנו להתממש באמצעים אחרים.

מתייצבים נגד גירוש מבקשי המקלט

התנועה הרפורמית
יהדות ישראלית ללא מחיצות

”וְגַר לֹא תֹנֶה וְלֹא תִלְחָצְנֶנּוּ כִּי גֵרִים הֵייתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם” (שמות כב כ)

לאור האמור, התנועה הרפורמית בישראל קוראת לממשלת ישראל לסגת מתכניתה לגירוש מבקשי מקלט למדינות זרות באפריקה, ולגבש תחת תכנית זו מדיניות ראויה ומידתית להתמודדות עם שהייתם בישראל, ההולמת את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, את רגישותה של מסורת ישראל כלפי הזר והפליט, ואת הדין הבין לאומי, ואשר יש בה גם כדי לתת מענה הולם ומהיר למצוקה החברתית בשכונות דרום תל אביב ובמקומות נוספים.

על תכנית זו לכלול בין היתר את המרכיבים הבאים: מתן אפשרות אמיתית וישימה להגשת בקשות מקלט לכל המעוניינים בכך, בחינה מהירה ויסודית של הבקשות ואישורן בשיעור המקובל בקרב מדינות העולם, מתן מעמד למבקשי מקלט השוהים בישראל זמן רב ולמבקשי מקלט קטינים, הבטחת שירותי יסוד בתחום החינוך, הבריאות והרווחה ופעולות משמעותיות להקלת הנטל מעל תושבי שכונות דרום תל אביב באמצעות חיזוק תשתיות הרווחה, החינוך, הדיור והקהילה בשכונות אלו.

כפיית יציאה של מבקשי מקלט למדינות לא דמוקרטיות, שאינן מספקות ערבויות מוצקות ופומביות שיבטיחו בטחון אישי, מתן מעמד אזרחי וקיום בכבוד במדינה הקולטת – אינה ראויה להיכלל בתכנית זו.

התנועה הרפורמית בישראל תפעל לקידומה של עמדה זו וליישומה בזירה הציבורית, המשפטית והתקשורתית, תוך יצירת שיתופי פעולה עם גורמים נוספים בחברה האזרחית בישראל האוחזים בעמדה דומה ואשר מחויבים לערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית דמוקרטית. בנוסף תפעל התנועה הרפורמית בשיתוף עם גורמים נוספים בעולם היהודי, במעגלי היהדות הרפורמית ומחוצה להם. כל זאת, במקביל למאמציה המתמשכים של התנועה הרפורמית בישראל להעצמת אוכלוסיות מוחלשות בחברה הישראלית ולחיזוק המענה הממשלתי למצוקות החברתיות ולפערים החברתיים.

”גדול תלמוד - שהתלמוד מביא לידי מעשה” (בבלי, קידושין מ ב)

התנועה הרפורמית בישראל קוראת לקהילותיה, למוסדותיה למנהיגיה ולחבריה לנקוט בצעדים הבאים:

- ללמוד את הסוגיה הנדונה, לרבות מתוך עיסוק במקורות היהודיים, ולקיים בעניינה שיח קהילתי.
- להשמיע קול רבני וקהילתי ברוח עמדתה של התנועה, מעל בימת בית הכנסת ובזירות נוספות.
- להתגייס באופן אישי וקהילתי לפעילות קונקרטית כדוגמת מתן סיוע למבקשי המקלט בהכנת בקשות המקלט והגשתן וצעדים נוספים.
- להעמיד תרומות כספיות לטובת הארגונים הישראלים הפועלים לסייע למבקשי מקלט.
- לטול חלק בפעילות ציבורית ואזרחית במחאה נגד התכנית הממשלתית ובמטרה להביא לשינוי המדיניות בדרכים הדמוקרטיות הראויות.
- להגביר באופן משמעותי את העשייה האישית והקהילתית לחיזוק החברה הישראלית, לטיפוח הסולידריות החברתית, לשיקום אחריותה החברתית של ממשלת ישראל ולהעצמת אוכלוסיות מוחלשות.

”... דרש ר' שמלאי: תורה - תחילתה גמילות חסדים, וסופה גמילות חסדים”

בבלי סוטה יד ע"א

מתייצבים נגד גירוש מבקשי המקלט

התנועה הרפורמית
יהדות ישראלית ללא מחיצות

נספח א' – דף רקע – פליטים ומבקשי מקלט בישראל

- כיום שוהים בישראל 35,000 מבקשי מקלט שהגיעו מאפריקה דרך סיני (לצד 96 אלף עובדים זרים ברישיון, 16 אלף עובדים זרים ללא רישיון ו-91 אלף המוגדרים תיירים ששוהים בישראל ללא אשרה). 92% ממבקשי המקלט בישראל הגיעו מאריתריאה (73%) ומסודאן (19%) - שתיהן מדינות דיקטטוריות שמפירות זכויות אדם בצורה בוטה. קצב כניסת הפליטים ירד בצורה דרמטית בשנים האחרונות לאור בניית הגדר בגבול עם מצרים בשנת 2012 עד שנעצר לחלוטין – מאז 2013 נכנסו מגבול מצרים 300 מבקשי מקלט בלבד ובשנת 2017 לא נכנסו ולו מבקש מקלט אחד.
- אמנת הפליטים משנת 1951 עליה חתומה ישראל ואותה אשררה מגדירה פליט כאדם "הנמצא מחוץ לארץ אזרחותו בגלל פחד מבוסס היטב להיות נרדף מטעמי גזע, דת, אזרחות, השתייכות לקבוצה חברתית או להשקפה מדינית ואיננו יכול להיזקק להגנתה של אותה ארץ או אינו רוצה בכך בגלל הפחד האמור". למי שמוכר כפליט יש את הזכות שלא יגורש חזרה לארץ מוצאו, בה נשקפת סכנה לחייו או לחירותו, זאת גם אם נכנס באופן בלתי חוקי למדינה. על כן, ישראל מקיימת מדיניות של אי החזרה בנוגע למבקשי מקלט מאריתריאה וסודן, משום שנשקפת להם סכנת חיים אם יוחזרו למדינת מוצאם.
- למבקשי המקלט אשרת שהייה זמנית המחודשת מדי כמה חודשים. אין להם רישיון עבודה (אם כי לא ניתנים קנסות למי שמעסיקים אותם) ולא ניתנות להן כל זכויות בתחומי הרווחה או הבריאות. מציאות זו יוצרת מצב שבו מתגוררים מרבית מבקשי המקלט בפריפריה הכלכלית של ישראל כגון אילת, ערד, אשקלון ובעיקר דרום תל אביב, שם גרים מבקשי המקלט בצפיפות רבה ובתנאים קשים, באופן שמטיל מעמסה כבדה על התשתיות הרעועות ממילא של השכונה ומגדיל את מצוקת התושבים הותיקים ובעקבות זאת יוצר מתיחות רבה בין מבקשי המקלט ליתר תושבי השכונה. יצוין כי הממשלה היא זו ששלחה את מבקשי המקלט לדרום תל אביב ונמנעת מלהסדיר את מעמד הפליטים באופן שיגרום לפיזור טבעי שלהם בכל הארץ.
- עד שלהי 2013, ישראל לא אפשרה למבקשי המקלט מאריתריאה וסודן להגיש בקשות מקלט ולכן אף אחד מהם לא הוכר כפליט. מסוף 2013 החלה המדינה לבצע הליך בדיקה של בקשות מקלט אבל זאת רק למראית עין ובאופן בלתי יעיל המונע הגשת בקשות מקלט. נכון ליולי 2017, מתוך 13,674 בקשות מקלט שהוגשו, מדינת ישראל הכירה אך ורק בעשרה אריתראים וסודאנים כפליטים (כאשר אלפים נדחו על הסף ללא בדיקה). במדינות שכן בודקות את בקשות המקלט של אזרחי אריתריאה וסודאן, אחוזי ההכרה בהם כפליטים הם גבוהים במיוחד: 63% מהסודאנים ו-87% מהאריתראים. בעוד שבמדינות מפותחות אחרות, בין עשרה לחמישים אחוז (50-10%) מן הפונים מקבלים מעמד פליט, ישראל הכירה בפחות מאחוז בודד ממבקשי המקלט כפליטים, האחוז הנמוך ביותר בעולם המערבי. כיום תלויות ועומדות 7,282 בקשות מקלט שלא זכו לתשובה (חלקן ממתנינים למעלה משלוש שנים להחלטה). אלפים שמילאו בקשות מקלט לא מצליחים להגיש אותן כלל (אפשר להגיש רק בלשכה אחת המקבלת עשרות בקשות בודדות ביום, צריך להמתין חודשים רק על מנת להגיש את הבקשה).
- החוק למניעת הסתננות תוקן בפברואר 2016 וזמן הכליאה המקסימאלי במתקן חולות עומד כעת על 12 חודשים. במתקן חולות שוהים כיום כ-1,200 מבקשי מקלט, וניתן לכלוא בו מקסימום 3,360 מבקשי מקלט.
- המדיניות הנוכחית של הממשלה היא עידוד יציאת מבקשי המקלט למדינות שלישיות - אוגנדה ורואנדה. אלא שההסכמים עם מדינות אלה (שהינם חסויים ופרטיים לא פורסמו לידיעת הציבור) מחייבות שיציאת מבקשי המקלט מישראל תיעשה מרצון ולכן מופעל על מבקשי המקלט לחץ כבד על מנת שיעזבו לכאורה "מרצון".
- באוגוסט 2017 קבע בג"ץ כי אין מניעה עקרונית לגרש מבקשי מקלט לרואנדה; כי לא הוכח שהיא אינה בטוחה; כי התקיימו כל התנאים הפרוצדורליים הנדרשים לצורך גירוש; וכי המנגנונים שהנהיגה המדינה לביקורת ולפיקוח על הליך הגירוש ועל היחס שלו זוכים המורחקים ברואנדה מספקים בעת הנוכחית. לצד זאת, קבע בית המשפט, שאסור לעצור מבקש מקלט רק בשל כך שהוא אינו מסכים לגירוש, שכן המדינה הצהירה שההסכם עם רואנדה קובע שלא יגורש אדם ללא הסכמתו. בכך, פסק הדין מנע הלכה למעשה הרחקה בכפייה של מבקשי מקלט על פי ההסכם הנוכחי.

מתייצבים נגד גירוש מבקשי המקלט

התנועה הרפורמית
יהדות ישראלית ללא מחיצות

- באוקטובר 2017 פורסם כי ראש הממשלה סיכם עם נשיא רואנדה על תיקון ההסכם הסודי כך שיותר גם גירוש בכפייה (תמורת תשלום כספי של ישראל למדינה השלישית עבור כל פליט) אם כי העניין אינו ברור שכן ממשלת רואנדה מכחישה העניין.
- המדינה מבטיחה למבקשי המקלט שיוצאים לרואנדה ואוגנדה שהם עוזבים למדינה בטוחה, בה יקבלו מעמד חוקי, יוכלו להתקיים בכבוד ולהגיש בקשת מקלט, אך המציאות שונה לחלוטין: מבקשי המקלט מנוצלים, מושפלים, נאלצים למסור את מסמכי הנסיעה שמספקת להם ישראל, כספם נשדד או משולם כשוחד על מנת להימנע ממעצר. הם אינם מקבלים מעמד ונאלצים להמשיך את מסע הפליטות שלהם, חלקם נסחרים, חלקם נופלים קורבן לגורמי טרור, רבים מהם מנסים את מזלם להגיע לאירופה ומסכנים את חייהם.
- המשק הישראלי נסמך על ידיים עובדות של מהגרי עבודה, בעיקר בענפי המלונאות וההסעדה (כ-12,500 מבקשי מקלט מועסקים במלונות ומסעדות). מלונאים ומסעדנים הבהירו לאחרונה שאם יגורשו עשרות אלפי מבקשי מקלט, המערכת תקרוס, ועל המדינה יהיה לייבא עובדים זרים שימלאו את מקומם. וכך, בידה האחת תגרש המדינה מבקשי מקלט הנמצאים פה שנים, ובידה האחרת – תייבא עובדים זרים במקומם, במהלך שעלותן מאות מיליוני שקלים.
- בסוף 2017 החליטה הממשלה על סגירת מתקן חולות בתוך 3 חודשים (בסוף מרץ 2018), וזאת במקביל לגירוש הכפוי של מבקשי המקלט לאוגנדה ורואנדה.
- לצורך יישום התכנית של יציאה "מרצון" של מבקשי המקלט החלה רשות האוכלוסין וההגירה לאחרונה במבצע נרחב לגיוס עשרות פקחי הגירה שיעברו הכשרה ויחלו בעבודתם במרץ 2018.
- בראשית ינואר 2018 הודיעה רשות האוכלוסין וההגירה לאזרחי אריתריאה וסודן הנמצאים בארץ כי אשרת השהייה הזמנית שלהם (שחודשה מדי 3 חודשים) לא תחודש עוד ועליהם לעזוב את ישראל בתוך 3 חודשים – לחזור למולדתם, לאוגנדה או רואנדה שאם לא כן – יישלחו לכלא סהרונים ללא הגבלת זמן.
- רשות האוכלוסין הבהירה כי לא ניתן עוד להגיש בקשות מקלט אחרי יום 1.1.18, דהיינו, מי שהגיש בקשות מקלט אחרי מועד זה אינו מוגן מגירוש, וזאת בניגוד לדין הבינלאומי.

מתייצבים נגד גירוש מבקשי המקלט

התנועה הרפורמית
יהדות ישראלית ללא מחיצות

נספח ב' – היחס לגר ולפליט במסורת ישראל

1. מסורת ישראל מעניקה מקום מרכזי ומיוחד ליחס כלפי הזר המבקש מקלט בנחלת ישראל. התורה עוסקת בהרחבה במצוות אהבת הגר וההקפדה בכבודו וזכויותיו (במידה רבה, יותר מאשר כל בכל ציווי אחר), תוך יצירת קשר מובהק בין חובה זו לבין הזיכרון ההיסטורי המכונן של עם ישראל – היציאה מבית העבדים בארץ מצרים. המסורת הפרשנית וההלכתית נטתה לפרש את המונח "גר" בתורה כמתייחס לגר צדק, אולם פשט התורה מלמד כי כוונתה לזר המסתפח לנחלתם של ישראל ומתגורר בקרבם.
2. בצד הציווי הכללי על אהבת הגר, מתייחסת התורה באופן מפורש להענקת מקלט לעבד הנמלט מאדוניו. בפרשת "כי תצא" מפורטת דרך ההתנהגות שיש לנקוט עם אדם אשר ברח מעם אדוניו וביקש מקלט באחוזתם של בני ישראל:
"לא תסגיר עבד אל אֲדֹנָיו, אֲשֶׁר-יִנְצַל אֵלָיךָ, מֵעַם אֲדֹנָיו. עִמָּךְ יֵשֵׁב בְּקִרְבְּךָ, בְּמִקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחַר בְּאֶחָד שְׁעָרֶיךָ, בְּטוֹב לֹ; לֹא תֹנְנֶנּוּ" (דברים כג טז-יז).
3. הרוב המכריע של פרשני המקרא ובעלי ההלכה, פירשו את הציווי כחל על כל עבד הנמלט על נפשו, בדגש על עבד שאינו עברי, הבורח ממקום מושבו בחוץ לארץ אל ארץ ישראל.
4. מדרש ההלכה על חומש דברים, מדרש "ספרי" מרחיב את ההנחיות המצוינות בתורה ומפרשן באופן הבא:
"...אשר ינצל אליך מעם אדוניו, לרבות גר תושב; עמך ישב, ולא בעיר עצמו. בקרבך, ולא בספר. במקום אשר יבחר, במקום שפרנסתו יוצאה. באחד שעריך, בשעריך ולא בירושלם כשהוא אומר באחד שעריך שלא יהא גולה מעיר לעיר. בטוב לו, מנוה הרע לנוה היפה. לא תוננו, זו הונית דברים..." (ספרי, פרשת כי תצא, פסקה רנ"ט).
5. בין הדרישות שמציג מדרש הספרי מן הראוי לשים לב לחובות הבאות: יש להושיב את הפליט עם אזרחי ישראל ולא במקומות נבדלים ומובדלים; יש להימנע מהושבתם בערי הספר; יש לאפשר לפליט להתפרנס; יש להימנע מלהעבירו בכפיה ממקום למקום; יש לאפשר לו לעבור מרצונו למקום מגורים ראוי יותר – "מנוה הרע לנוה היפה"; יש להימנע מכל הצקה והקנטה כלפי העבד הנמלט.
6. כאמור, אל הציווי המפורש שלא להסגיר את העבד הנמלט חזרה אל אדוניו, מצטרף הציווי הכללי האוסר על הונאת הגר היושב בקרבנו, ובלשונה של פרשת "משפטים":
"וְגַר לֹא תֹנֶה, וְלֹא תִלְחָצְנֶנּוּ, כִּי גֵרִים הֵייתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם" (שמות כב כ).
7. אברהם אבן עזרא, הפרשן הנודע בן ימי הביניים, בפרשנותו לפסוקים אלו, מדגיש כי החזרת העבד הנמלט אל אדוניו מהווה חילול שם שמים:
"... כי הוא בא לכבוד השם הנקרא על ישראל. ואם העבד - יסגירנו ישראל אל אדוניו, הנה זה חלול השם".
8. על יסוד המובא בתלמוד הבבלי (מסכת גיטין מה ע"א) היו בין הפרשנים שהדגישו כי האיסור על הסגרת העבד קשור במעלתה המיוחדת של ארץ ישראל על פני יתר הארצות וקדושתה (וראה לדוג' הרמב"ן על אתר). בפרשנותו לטעם שניתן על ידי התורה לאיסור הונאת הגר – "כי גרים הייתם בארץ מצרים" – כתב הרב שמשון רפאל הירש, מחולל תנועת "תורה עם דרך ארץ" והאורתודוקסיה המודרנית:
"כל אסונכם במצרים היה זה שהייתם 'גרים' שם, ובתור שכאלה לא הייתם זכאים לפי השקפת העמים לאדמה, למולדת, לקיום, ומותר היה לעשות בכם ככל העולה על רוחם. בתור גרים הייתם משוללי זכויות במצרים וזה היה שורש העבדות והעינוי שהוטלו עליכם. על כן הישמרו לכם – זה לשון האזהרה – פן תעמידו את זכויות האדם במדינתכם על יסוד אחר מאשר האנושיות הטהורה שהיא שוכנת בלב כל אדם שאשר הוא אדם. כל קיפוח של זכויות האדם יפתח שער לשרירות ולהתעללות באדם – הוא שורש כל תועבת מצרים"

מתייצבים נגד גירוש מבקשי המקלט

התנועה הרפורמית
יהדות ישראלית ללא מחיצות

9. רוחה זו של מסורת ישראל פעמה בלבם של מקבלי ההחלטות ומנהיגי הציבור בישראל לא פעם. בהקשר זה תוזכר העובדה שהחלטתה הראשונה של ממשלתנו של מנחם בגין ז"ל בשנת 1977 היתה לקלוט פליטים ויאטנאמים בישראל, בשעה שרבות ממדינות העולם נותרו באדישותן. כך הסביר רה"מ את החלטתו:

"עם ישראל, שידע רדיפות, ויודע אולי יותר מכל עם אחר, משמעות המושג 'פליט', לא יכול היה לראות בסבלם של אומללים אלה."

נספח ג' - פעילות התנועה וקהילותיה בנושא הפליטים

התנועה הרפורמית בישראל, קהילותיה ומוסדותיה, פעילים מזה שנים ארוכות למען זכויות הפליטים ומבקשי המקלט, במסגרת מאמצי החברתיים וההומניטריים בקרב כל מגזרי החברה הישראלית.

בין הפעילויות ניתן למנות את הפעולות הבאות:

- קרן בכבוד – קרן התנועה הרפורמית לאחריות חברתית ולסיוע הומניטרי – מעניקה סיוע למבקשי מקלט באמצעות חלוקת חבילות מזון, ציוד לימודים וביגוד, אירועי תרבות, סדנאות והשתלמויות בנושאי מיצוי זכויות, בריאות וחינוך, בשיתוף עם ארגון מסיל"ה מיסודה של עיריית תל אביב וארגונים חברתיים נוספים.
- התנועה מפעילה באמצעות עמותת גני חיים ובשיתוף עיריית ירושלים גן מכינה לילדי מבקשי מקלט ומהגרי עבודה.
- קהילת "כל הנשמה" בירושלים פעלה בהקשרים שונים לטובת קהילת מבקשי המקלט, בין היתר באמצעות הפעלת צהרון לילדי מבקשי מקלט, נסיעה חודשית לביקורים במתקן חולות, לימוד עברית ואנגלית למבקשי המקלט ועוד.
- המרכז הרפורמי לדת ומדינה היה בין הארגונים העותרים במספר עתירות לבג"ץ בעניינם של מבקשי המקלט והעמיד סיוע לארגוני הזכויות למען מבקשי המקלט והפליטים.
- המכינה הקדם צבאית ביפו מקיימת פעילות חינוך ורווחה בקרב קהילת מבקשי המקלט, במסגרת פעילות ההתנדבות הענפה שהיא מקיימת ביפו בדרום תל אביב.